
Leger i litteraturen

BOKOVERSIKT

En oversikt over alle litterære legeskikkelser er det umulig å gi. Det er da heller ikke målet med denne boken. ”Urvalet är personlig och slumpartat, inte systematisk eller fullständigt,” skriver Lars Erik Böttiger, svensk indremedisiner, redaktør og forfatter blant annet av en bok om legeforfattere (1).

Leger har vært populære skikkelser i skjønnlitteraturen gjennom alle tider akkurat som de er det i vår tids fjernsynsserier. I alle former for litteratur, fra de klassiske romaner til kioskitteraturen er leger blant de dominerende motivene. Dette har sikkert mange grunner, og Böttiger peker på legenes rolle som brobyggere til viktige sider i menneskelivet som har å gjøre med følelser, angst, sykdom og død. Lars Erik Böttiger er en klok og belest kollega som åpenbart har god oversikt over litteratur fra ulike land og av forskjellige sjangre.

Vel 170 forskjellige legeskikkelser fra litteraturen presenteres i tre hovedgrupper; dels ut i fra ulike legeroller (”den gode legen”, kvinnelige leger, etc.), dels som velkjente legeportretter (Den innbilte syke, Doktor Zjivago, etc.) og til sist ut i fra hvordan legen fungerer (legeetikk, legers feil og mangler, etc.). Legens status i samfunnet og medisinenes utvikling avspeiles godt i litteraturen. Et eksempel er medisinenes spesialisering omkring forrige århundreskifte. ”Bland alla dessa specialiteter är det endast två som ofta blir behandlade i litteraturen, kirurgen og psykiateren, alldeles särskilt kirurgen,” skriver Böttiger. Han viser at kirurgene ofte blir løftet til skyene av beundring, mens psykiaterene gjerne blir latterliggjort.

Selv om vi blir presentert for mange interessante legeskikkelser, og overraskende mange nye bekjentskaper, blir det hele likevel for oppramsende og deskriptivt. Fremstillingen blir fragmentarisk med litt for tilfeldige eksempler uten en tydelig sammenheng. Dessuten savnes en skikkelig bibliografi! Analysen består først og fremst i systematiseringen av legeskikkelsene og et avsluttende kapittel der Böttiger spør: ”Kan skönlitteraturen lära oss något om läkarrollen och om läkarens förhållande till sina patienter?” Han svarer selv med et udiskutabelt ja, og har ganske sikkert rett i det. Men når denne boken lukkes igjen, savnes fortsatt en overbevisende oversikt over hva denne lærdommen egentlig består i.

MagneNylenna

Tidsskriftet

LITTERATUR

1. Böttiger LE. Litterära läkare – de bytte stetoskop och kniv mot penna. Stockholm: Läkartidningen, 1994.
-

Publisert: 30. mars 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. juli 2026.